

Фольклор

Зміст :

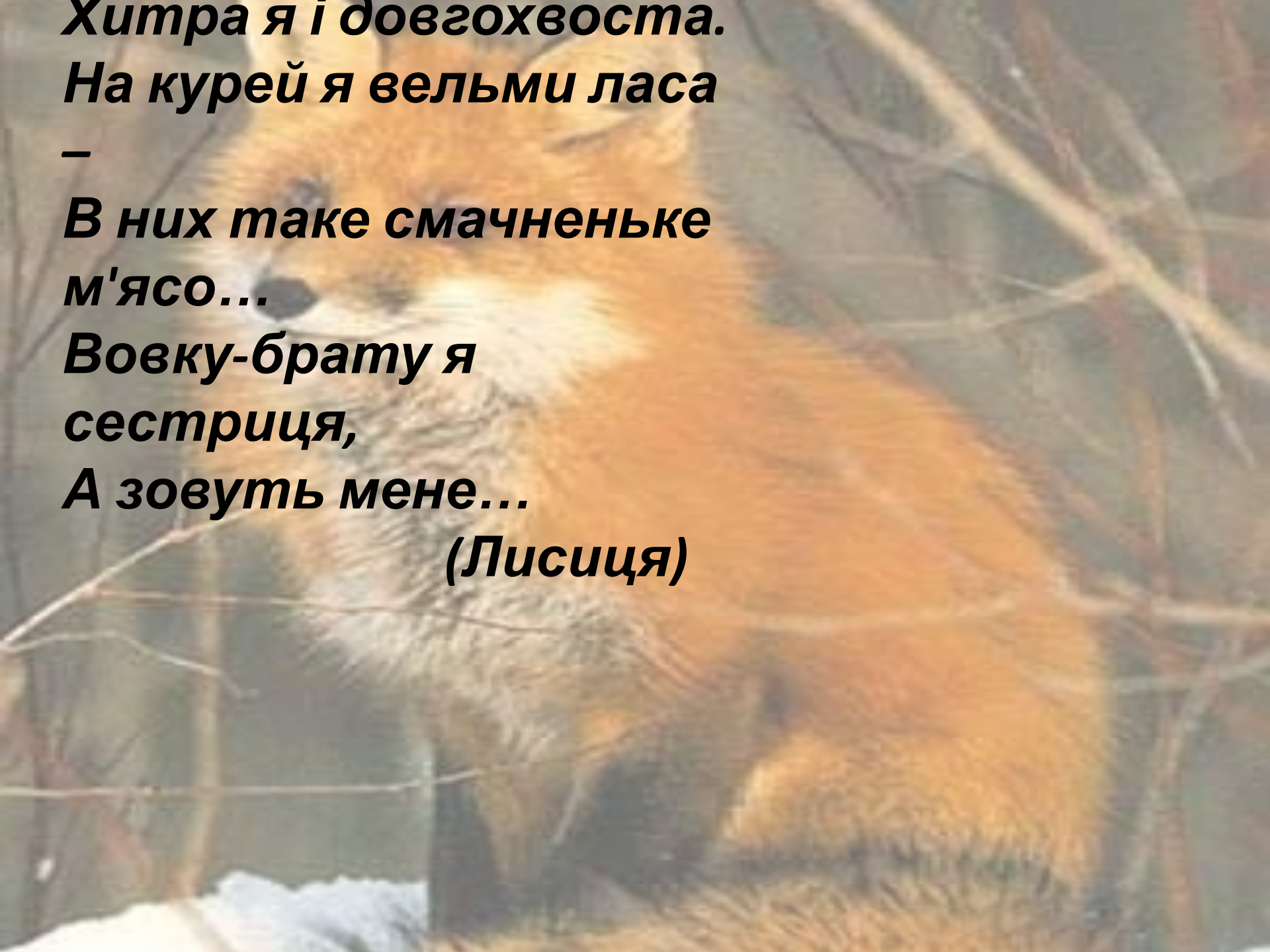
- ❖ Поняття фольклору***
- ❖ Жанри***
- ❖ Фольклор -енциклопедія
життя***

Фольклор - усна
народна творчість.
Фольклор сукупність
створених в
народному
середовищі
поетичних творів,
що існують в усній
формі

Деякі жанри фольклору:

- ❖ *Загадки*
- ❖ *Потішки*
- ❖ *Примовки*
- ❖ *Заклички*
- ❖ *Пестушки*
- ❖ *Скоромовки*
- ❖ *Перевертень*
- ❖ *Казки*
- ❖ *Пісні*

Загадки - жанр фольклору,
в якому по змісту в питанні
образу треба знайти
правильну відповідь. Як
правило, більшість загадок
побудовано на
перерахування ознак
здуманого предмета.

**Хитра я і довгохвоста.
На курей я вельми ласа
–
В них таке смачненьке
м'ясо...
Вовку-брату я
сестриця,
А зовуть мене...**

(Лисиця)

Потішки - жанр
дитячого фольклору,
жартівливі віршики,
якими батьки
супроводжують перші
ігри з дитиною.

Потішки

- *Горобчику,
горобчику,
Не ходи на дощину:
Буде горло
боліти,
Буде лікар ходити,
Не пускатимуть в
садок
До малесеньких
діток.*
- *В мамі є великий
горщик,
Мама в ньому
варить борщик,
І такий смачний
той борщик,
Що ми ладні з'їсти
горщик.*

Скоромовка - народно-поетичний твір, побудований на поєднанні звуків, що ускладнюють швидке і чітке вимовляння слів.

Соромовки

- ❖ *На столі стоїть
сільниця, У сільниці
– сіль.*
- ❖ *Бабин біб розцвів у
дощ, буде бабі біб у
борщ.*
- ❖ **Лис малий і
більший лис
По гриби ходили в
ліс.
Заздрить білка в
лісі лису –
Лис лисички ніс із
лісу**

Примовки - твір
жартівливого характеру,
малий жанр російського
фольклору. Примовки
можуть являти собою
жартівливий діалог,
звернення, смішний епізод,
побудований на алогізмі.

Примовки

❖ Петя-Петя-Півник,
Петя - червоний
гребінець,
Він пішов По доріжці
І копієчку знайшов,
Купив собі чобітки,
А курочці - сережки!

❖ Дори, дори, у Федори
Пташки фарбували
паркани
Пір'їнками, хвостиками,
І просилися в гості:
"Чив-чив, квости,
Пусти, Федора, в гості!"

Заклички - жанр
дитячого фольклору,
наївне поетичне
звернення до сил
природи.

Заклички

❖ **Вигрій, вигрій,
сонечко**

**Вигрій, вигрій,
сонечко,**

**На широке полечко,
На наше подвір'ячко,
На бабине зіллячко.**

**Там дід косить,
Сонця просить,
Хмару розбиває,
Сонця добуває.**

**Бий, дзвоне, бий!
Хмару розбий.**

• **Іди, іди, дощук**

**Іди, іди, дощук,
Зварю тобі борщук
В зеленому горщук,
Поставлю на вербі,
Щоб винили горобці.**

**Я яєчком забілю,
А яєчко прісне,
А сонечко блисне**

Пестушки - жанр
дитячого фольклору,
віршики, які
супроводжують дії
батьків.

Пестушки

- **Купалися ластів'ята
Та в чару-водиці,
Щоб були ми білотілі
Та ще білолиці.
Купалися ластів'ята
Та в чару-водиці,
Щоб були ми чорнобриві
Та ще білолиці.
У любисточку купали,
Живу воду наливали,
Щоб здоров'я тіло мало,
Лиха-горенька не знало.**
- **Ручкою дитини водять по
обличчю:
Летіла пчола коло чола –
бумц!
Летіла оса коло носа –
бумц!
Летіла мушка коло
вушка – бумц!
Летів жук, в оцьо – бух!**
- **Показують, як лізе рак, а
потім легенько щипають
дитину:
Лізе рак по стіні
В червоному кафтані.
Щипати чи ні?**

Перевертень

(паліндром - біжить назад) - фраза, яка може читатися спереду назад і ззаду наперед зі збереженням сенсу.

Перевертені

- ❖ Камиш – мишка
- ❖ Кабан - банка
- ❖ Рано – нора
- ❖ Качай- чайка

Казка - розповідний жанр фольклору, в якому на основі фантастичною умовності відтворюється узагальнене зображення світу і людини.

Заяче сало

Їхав пан з кучером Іваном у далеку дорогу. Вони їхали мовчки, але мовчанка обридла. Пан і надумав поговорити. В цей час вискочив заєць. Пан і почав свою розмову з зайця.

— От у мене в лісі водяться зайці, тільки не такі, як оце пострибав маленький, а великі. Я з-за границі привіз на розплід. Одного разу я зібрався на охоту, взяв із собою чоловік з десять загоничів. Вони нагнали на мене зайців, а я їх тільки бах! та бах! Тоді я набив їх десятків зо три. А одного забив, то такого величезного, як баран завбільшки! Ну, а коли здер з нього шкуру, то було більш як півпуда сала. От які в мене зайці!

Кучер слухав, слухав, а далі і каже:

— Но-о, гніді, скоро вже і міст той, що під брехунами ламається.

Почув це пан і каже:

— Чуєш, Іване, так от які зайці бувають! Правда, що в нього півпуда сала то не було, а так, фунтів з десять.

— Звісно, заєць зайцем, — каже Іван.

Ну, їдуть далі, а пан знову до Івана:

— От що, Іване, а чи скоро вже буде той місток?

— Та скоро вже, пане, — каже Іван.

— Так от знаєш, Іване, — продовжує пан, — мабуть, що на тому зайцеві і десяти фунтів сала не було, так фунтів три-чотири, не більше.

— Та мені що, — каже Іван, — хай буде і так.

Але проїхали трохи, пан повертівся на місці та й знову:

— А чи скоро, Іване, вже той міст буде?

— Так, скоро, пане, ось-ось, тільки в долинку спустимось.

— Гм, — каже пан, — а знаєш, Іване, на тому зайцеві і зовсім сала не було! Сам знаєш, яке на зайцеві сало.

— Та звісно, — каже Іван, — заєць зайцем.

Спустились в долину, а пан і питає:

— А де ж, Іване, той міст, що ти про нього говорив?

— А він, пане, — каже Іван, — розтопився так само, як те заяче сало, що ви про нього говорили.

Пісня - з'єднання
віршованого художнього
тексту з співом і, як
правило, з музичним
супроводом.

Пісня

❖ Котику сіренький,
Котику біленький,
Котку волохатий,
Не ходи по хаті,
Не ходи по хаті,
Не буди дитяти.
Дитя буде спати,
Котик — воркотати.
Ой на kota воркота,
На дитину дрімота.
А-а-а-а! А-а-а-а!

❖ Гойда, гойда-гой, ніченька іде,
Діточок малих спатоньки кладе.
Під вікном тремтить вишенька мала,
В хатку проситься, бо прийшла зима.
Під вікном тремтить вишенька мала,
В хатку проситься, бо прийшла зима.
Гойда, гойда-гой, очка заплющи,
В сні щасливому зогрієшся ти.
Йди до хлопчика, люба вишенько,
В колисочці вам буде тепленько.
Йди до хлопчика, люба вишенько,
В колисочці вам буде тепленько.
Гойда, гойда-гой ніч прийшла до нас,
Діточкам малим спатоньки вже час.
Рости, хлопчику, з вишенькою враз,
Хай не скупиться доленька для вас.
Рости, хлопчику, з вишенькою враз,
Хай не скупиться доленька для вас.

Коляда - обрядова пісня
у слов'ян з
побажаннями
багатства, доброго
здоров'я, гарного
врожаю, щастя.

Коляда

"НА СИНІМ НЕБІ"

На синім небі зіронька стала,
По всій Україні звістку подала.

Що в Віфлеємі, в стайні
низенькій,
Дитя родилось — Ісус
маленький.

Ісус родився, ручки складає,
Всіх засмучених радо вітає.
Тож перестаньте вже сумувати,
Українські хлопці, гожі дівчата.
Дівчата й хлопці, всі поклонімся,
В добрій надії Богу молимся.
Щоб ми діждали кращої долі,
Щоб розквітали, як квітки в
полі.

Маленький Ісусик не спить, не
дрімає,
Своїми руками усіх обіймає —
І нашу хатину, і нашу родину,
І всю Україну.

Ясна зірка засвітила,
Це мати Марія —
Пречиста Лелія —
Бога зродила.

Там Ангели все співають,
І вбогі пастушки —
Українські діточки —
Христа вітають.

Слава тобі, Христосе, на
сіні!

Просвіти рідний край —
І кращу долю дай
Всій Україні!

Фольклор - енциклопедія
народного життя .В твори усної
народної творчості відбилася віра
народу в краще, в силу добра і
справедливості. Єдиним автором
творів фольклору є народ. В усній
народній творчості - мудрість
народна. Дуже багато сюжетів і
мотиви фольклору лягли в основу
літературних творів відомих
письменників і поетів.